

STANOVISKO

hlavného kontrolóra mesta k návrhu viacročného rozpočtu mesta Humenné na roky 2024-2026 a k návrhu Programového rozpočtu

V zmysle ustanovenia § 18f ods.1 písm. c) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v neskorších predpisov, predkladám Stanovisko k návrhu rozpočtu mesta Humenné na roky 2024-2026 a k návrhu Programového rozpočtu na uvedené obdobie. Stanovisko bolo spracované na základe predložených návrhov, prognóz makroekonomických ukazovateľov a ďalších verejne dostupných informácií vrátane vlastných analýz a zisťovaní.

A) VÝCHODISKÁ SPRACOVANIA STANOVISKA

Podľa § 4 zákona č.583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy“) *rozpočet obce je základným nástrojom finančného hospodárenia v príslušnom rozpočtovom roku, ktorým sa riadi financovanie úloh a funkcií obce. Obsahuje príjmy a výdavky mesta ako aj rozpočty príjmov a výdavkov rozpočtových organizácií zriadených mestom.*

Pri spracovaní stanoviska som vychádzal z posúdenia predloženého návrhu viacročného rozpočtu mesta Humenné na roky 2023-2025 a z návrhu programového rozpočtu (ďalej len „návrh rozpočtu“) z hľadiska zákonnosti a z hľadiska metodickej správnosti.

1. Zákonnosť predloženého návrhu rozpočtu

Pri posúdení zákonnosti predloženého návrhu rozpočtu ide o posúdenie súladu so všeobecne záväznými právnymi predpismi a dodržanie informačnej povinnosti zo strany mesta.

1.1 Súlad so všeobecne záväznými právnymi predpismi

Návrh rozpočtu bol spracovaný v súlade s ustanovením Čl.9 ods.1 ústavného zákona číslo 493/2011 Z.z. o rozpočtovej zodpovednosti, so zákonom č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a v súlade s ustanovením § 9, ods. 1 až 3 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.

Návrh rozpočtu zohľadňuje aj ustanovenia zákonov, nariadení a zásad :

- Zákon č.564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zmien a doplnkov
- Zákon č.369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov
- Nariadenie vlády č.356/2017 Z. z. o rozdeľovaní, výnosu dane z príjmov územnej samospráve v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 582/2004 Z.z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov
- Zákon č.597/2003 Z.z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení zmien a doplnkov
- Opatrenie č. MF/005799/2021-421 z 9. júna 2021, ktorým sa mení a dopĺňa opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky č. MF/010175/2004-42 z 8. decembra 2004,

- ktorým sa ustanovuje druhová klasifikácia, organizačná klasifikácia a ekonomická klasifikácia rozpočtovej klasifikácie v znení neskorších predpisov
- Vyhláška Štatistického úradu Slovenskej republiky č.257/2014 Z.z., ktorou sa vydáva štatistická klasifikácia výdavkov verejnej správy (SK COFOG).
 - Zásady hospodárenia a nakladania s majetkom Mesta Humenné
 - VZN č.195/2023 o príspevkoch na čiastočnú úhradu nákladov činností v školách a školských zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Humenné
 - VZN č. 177/2021, ktorým sa mení a dopĺňa VZN č. 158/2019 o poskytovaní dotácií z rozpočtu Mesta Humenné
 - Ostatné platné VZN a normy

1.2 Dodržanie informačnej povinnosti zo strany mesta Humenné

Návrh rozpočtu bol zverejnený na úradnej tabuli Mesta Humenné dňa 27.11.2023 a na webovej stránke v zákonom stanovenej lehote, najmenej 15 dní pred jeho schválením v MsZ (§ 9 ods. 2 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení zmien a doplnkov).

2. Metodická správnosť predloženého návrhu rozpočtu

Návrh rozpočtu je spracovaný podľa rozpočtovej klasifikácie v súlade s Opatrením MF SR MF/005799/2021-421 z 9. júna 2021, ktorým sa stanovuje druhová klasifikácia, organizačná klasifikácia a ekonomická klasifikácia rozpočtovej klasifikácie v znení neskorších predpisov. Návrh rozpočtu je spracovaný v súlade s Príručkou na zostavenie návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2024 – 2026 pod č. MF/008193/2023-411. Príručka na zostavenie návrhu rozpočtu verejnej správy na horeuvedené roky bola vydaná v súlade s § 14 zákona č.523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zmien a doplnkov a obsahuje textovú a prílohovú časť.

Návrh rozpočtu je spracovaný v súlade s ústavným zákonom č.493/2011 Z.z. o rozpočtovej zodpovednosti, a to konkrétne v zmysle Čl. 9 ods. 1, podľa ktorého subjekty verejnej správy sú povinné zostavovať svoj rozpočet najmenej na tri rozpočtové roky, pričom súčasťou návrhu rozpočtu je aj schválený rozpočet na bežný rozpočtový rok, údaje o očakávanej skutočnosti bežného rozpočtového roka a údaje o skutočnom plnení rozpočtu za predchádzajúce dva rozpočtové roky. Subjekty verejnej správy zohľadňujú pri zostavení svojho rozpočtu prognózy zverejnené ministerstvom financií.

Metodická správnosť predloženého návrhu programového rozpočtu - návrh programového rozpočtu pre roky 2024 - 2026 v súlade s § 4 zákona č.583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy obsahuje údaje o zámeroch a cieľoch mesta, ktoré bude realizovať z výdavkov rozpočtu mesta. Rozpracovanie návrhu rozpočtu do programov, podprogramov a prvkov značne zvyšuje informačnú hodnotu návrhu rozpočtu, s možnosťou prezentovať ciele a monitorovať ich dosahovanie. Programový rozpočet je založený na plánovaní úloh a aktivít subjektov samosprávy v nadväznosti na ich schválené priority a rozloženie disponibilných rozpočtových zdrojov do programov s dôrazom na výsledky a efektívnosť vynakladania rozpočtových prostriedkov.

B) VÝCHODISKÁ TVORBY NÁVRHU ROZPOČTU

Východiskom pre tvorbu návrhu rozpočtu mesta Humenné bol návrh rozpočtu verejnej správy na roky 2024-2026, schválené a navrhované legislatívne zmeny dotknutých právnych noriem a vývoj hospodárenia mesta za rok 2023.

Vzhľadom na súčasný vývoj politickej situácie je zrejmé, že schválenie návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2024-2026 zo strany vlády SR na rokovaní dňa 11.10.2023 bolo len akýmsi formálnym krokom na splnenie si zákonnej povinnosti. Spomínaný návrh rozpočtu verejnej správy je v zásadnej miere ovplyvnený požiadavkami vyplývajúcimi z tzv. dlhovej brzdy. Hospodárenie verejnej správy tak muselo byť navrhnuté ako vyrovnané alebo prebytkové. Návrh zahŕňa štátny rozpočet jednotlivých kapitol bez detailného rozpisu očakávaných výdavkov jednotlivých ministerstiev a rozpočty ostatných subjektov verejnej správy. Samotný štátny rozpočet počíta s príjmami vo výške 19,62 mld. eur a výdavkami za 22,04 mld. eur. Schodok samotného štátneho rozpočtu tak mal byť na úrovni 2,41 mld. eur. Tento výpadok bol na úrovni celej verejnej správy kompenzovaný prebytkovým rozpočtom ostatných subjektov verejnej správy, vrátane územnej samosprávy. Predložený návrh rozpočtu verejnej správy formálne napĺňa požiadavku dlhovej brzdy, no vyrovnané hospodárenie bolo dosiahnuté extrémnym znížením investícií a osobných a prevádzkových výdavkov, ktoré by podľa samotnej vlády ohrozilo fungovanie základných úloh štátu. Z tohto dôvodu vtedajšia vláda SR vo svojich vyjadreniach uviedla, že vyrovnaný rozpočet s takto navrhnutou štruktúrou nie je vhodné prijať a považuje ho aj z pohľadu jeho implementácie za nerealistický. Výhľad vývoja verejných financií na Slovensku je výrazne negatívny. V roku 2023 sa podľa prognózy Rady pre rozpočtovú zodpovednosť z októbra 2023 očakáva deficit na úrovni 5,6 % HDP. Bez prijatia úsporných opatrení dôjde v nasledujúcich rokoch k ďalšiemu rastu schodku verejnej správy. Následne sa vysoké deficity sa premietajú aj do rastu verejného dlhu, pričom sa dá očakávať úroveň 60,2 % HDP v roku 2024 a následne na 63,2 % HDP v roku 2025, čo bude predstavovať historicky najvyššiu úroveň zadlženia.

Z uvedeného vyplýva, že návrh rozpočtu verejnej správy neposkytol samosprávam reálne východisko pre tvorbu rozpočtu a preto, tento musel byť zostavený skôr ako pesimistický a minimalistický s ohľadom na nepredvídateľnosť vývoja verejných financií. Po zmene vlády boli okamžite prezentované plánované opatrenia, ktoré budú mať vplyv na zostavenie návrhu štátneho rozpočtu a rozpočtu verejnej správy na rok 2024. V súčasnosti však nie sú ešte podchytené legislatívou, a preto je pravdepodobné, že počas rozpočtového roka tak dôjde k významným úpravám rozpočtov samospráv.

C) TVORBA NÁVRHU VIACROČNÉHO ROZPOČTU

Návrh rozpočtu je spracovaný podľa zákona č.583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy v členení podľa §9 ods.1 citovaného zákona na:

- a) rozpočet na príslušný rozpočtový rok – rok 2024,
- b) rozpočet na rok nasledujúci po príslušnom rozpočtovom roku – rok 2025
- c) rozpočet na rok nasledujúci po roku, na ktorý sa zostavuje rozpočet podľa písmena b) rok 2026

Návrh rozpočtu na roky 2024 - 2026 je zostavený v rovnakom členení, v akom sa zostavuje rozpočet na príslušný rozpočtový rok. Rozpočet mesta pre príslušný rok je záväzný (rok 2024), rozpočty na nasledujúce dva rozpočtové roky majú len orientačný charakter a ich ukazovatele budú v ďalších rokoch spresnené.

Návrh rozpočtu na roky 2024 - 2026 sa v súlade s §10 ods.3 až 7 zákona č.583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy vnútorne člení na:

- bežný rozpočet, t. j. bežné príjmy a bežné výdavky,
- kapitálový rozpočet, t. j. kapitálové príjmy a kapitálové výdavky,
- finančné operácie.

Príjmy a výdavky rozpočtov na roky 2025 – 2026 v zmysle §9 ods.3 zákona č.583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy **nie sú záväzné**.

Návrh rozpočtu je predložený na schválenie v záväznom členení v príjmovej časti na úrovni kategórie ekonomickej klasifikácie rozpočtovej klasifikácie a vo výdavkovej časti na úrovni kategórie ekonomickej klasifikácie rozpočtovej klasifikácie **tak, ako to určuje §10 ods.4 zákona č.583/2004 Z. z.** o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.

V súlade s §4 ods.5 a §10 ods.4 zákona č.583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy je návrh rozpočtu výdavkov **podrobne spracovaný podľa programov, podprogramov a prvkov vo finančnom vyjadrení**. Každý program má stanovený zámer, zodpovednosť; podprogram má stanovený cieľ s príslušným merateľným ukazovateľom.

V súlade s §10 ods.5 zákona č.583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy je návrh rozpočtu príjmov predložený v členení podľa rozpočtovej klasifikácie.

Návrh rozpočtu obsahuje aj údaje o finančných operáciách tak ako to určuje §10 ods.6 zákona č.583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.

Návrh rozpočtu obsahuje predpokladaný objem výnosu z dane príjmov fyzických osôb zo ŠR podľa zákona č.564/2004 Z.z. v platnom znení o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samospráve a Nariadenia vlády SR č.668/2004 Z.z. o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov v znení neskorších predpisov.

Návrh rozpočtu obsahuje v súlade s §4 ods.3 zákona č.583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy príjmy a výdavky, v ktorých sú vyjadrené finančné vzťahy k právnickým osobám, fyzickým osobám - podnikateľom, podnikateľským subjektom pôsobiacim na území mesta, vyplývajúce pre nich zo všeobecne záväzných nariadení mesta, neštátnym školským zariadeniam a z uzatvorených zmluvných vzťahov.

Významný finančný objem predstavujú transfery zo štátneho rozpočtu na prenesený výkon štátnej správy (základné školstvo, školský úrad, matrika, register obyvateľstva, ŠFRB, stavebný poriadok, starostlivosť o životné prostredie ,); transfery v rámci verejnej správy zo štátneho rozpočtu (aktivačná činnosť, hmotná núdza); transfery z rozpočtu mesta (školstvo – originálne kompetencie).

Jeho súčasťou sú v súlade s §4 ods.4 zákona č.583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy rozpočty príjmov a výdavkov rozpočtových organizácií a príspevky príspevkovým organizáciám, zriaďovateľom ktorých je Mesto Humenné. Obsahuje finančné vzťahy k obchodným spoločnostiam, zakladateľom ktorých je Mesto Humenné.

Návrh rozpočtu príjmov a výdavkov zahŕňa transfery v rámci verejnej správy – zo štátneho rozpočtu.

Návrh rozpočtu mesta (tabuľková časť) obsahuje skutočné plnenie rozpočtu za roky 2021, 2022, schválený rozpočet na rok 2023 a údaje o očakávanej skutočnosti v roku 2023. Je zostavený na tri rozpočtové roky, a tým mesto Humenné dodržalo ustanovenie § 4 ods. 6 zákona č.523/2004 Z.z. v platnom znení a ust. Čl. 9 ods. 1 Ústavného zákona č. 493/2011 Z.z. v platnom znení.

D) NÁVRH ROZPOČTU CELKOM (v €)

V členení podľa §10 ods.3 zákona č.583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy

Rozpočet spolu

(v €)

Rozpočtové roky	Schválený rozpočet 2023	Návrh rozpočtu 2024	Návrh rozpočtu 2025	Návrh rozpočtu 2026
Príjmy	36 026 912	37 679 385	36 852 101	34 549 702
Výdavky	36 026 912	37 679 385	36 852 101	34 549 702
Hospodárenie: vyrovnanosť	0	0	0	0

Bežný rozpočet

(v €)

Rozpočtové roky	Schválený rozpočet 2023	Návrh rozpočtu 2024	Návrh rozpočtu 2025	Návrh rozpočtu 2026
Bežné príjmy	31 763 192	33 098 934	33 570 599	34 549 702
Bežné výdavky	30 883 522	31 711 812	32 128 101	32 512 658
Hospodárenie: prebytok	879 670	1 387 122	1 442 498	2 037 044

Kapitálový rozpočet

(v €)

Rozpočtové roky	Schválený rozpočet 2023	Návrh rozpočtu 2024	Návrh rozpočtu 2025	Návrh rozpočtu 2026
Kapitál. príjmy	3 073 020	4 358 237	3 281 502	0
Kapitál. výdavky	3 863 482	4 684 391	3 634 537	945 082
Hospodárenie: schodok	-790 462	-326 154	-353 035	- 945 082

Finančné operácie

(v €)

Rozpočtové roky	Schválený rozpočet 2023	Návrh rozpočtu 2024	Návrh rozpočtu 2025	Návrh rozpočtu 2026
Príjmové finančné operácie	1 190 700	222 214	0	0
Výdavkové finančné operácie	1 279 908	1 283 182	1 089 463	1 091 962
Hospodárenie: zostatok	-89 208	-1 060 968	-1 089 463	-1 091 962

Návrh rozpočtu mesta na rok 2024 je zostavený ako vyrovnaný, obsahuje celkové príjmy vo výške 37 679 385 €, v rovnakej výške sú navrhnuté i celkové výdavky. Bežný rozpočet je zostavený ako prebytkový, prebytok vo výške +1 387 122 €, kapitálový rozpočet je zostavený so schodkom -326 154 € a rozpočet finančných operácií so schodkom -1 060 968 €. Uvedená skladba návrhu rozpočtu je v súlade s §10 ods. 7 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.

D.1 ROZPOČET PRÍJMOV

(v €)

Príjmy celkom	Schválený rozpočet 2023	Návrh rozpočtu 2024	Návrh rozpočtu 2025	Návrh rozpočtu 2026
bežné príjmy	31 763 192	33 098 934	33 570 599	34 549 702
kapitálové príjmy	3 073 020	4 358 237	3 281 502	0
finančné operácie príjmy	1 190 700	222 214	0	0
Spolu	36 026 912	37 679 385	36 852 101	34 549 702

Rozpočet bežných príjmov je navrhovaný v objeme 33 098 934 €, **čo predstavuje oproti schválenému rozpočtu na rok 2023 nárast o takmer 1,335 mil. €**. Bežné príjmy rozpočtu t. j. vlastné príjmy sú tvorené daňovými a nedaňovými príjmami. Ostatné príjmy sú tvorené transfermi na prenesený výkon štátnej správy, grantmi a dotáciami. Najvýznamnejšou položkou bežných príjmov mesta je daň z príjmov fyzických osôb tzv. podielová daň zo ŠR. V návrhu rozpočtu **na rok 2024** sú podielové dane zapracované **vo výške 15 893 846 € (-75 tis.€ oproti schválenému rozpočtu na rok 2023)**. **Uvedený návrh vychádza z odporúčania MF SR na tvorbu rozpočtu na rok 2024 a zohľadňuje prognózy z júna 2023. Prioritou novovzniknutej vlády je schválenie ŠR do konca roka 2023 na základe čoho vzniknú nové východiská pre rozpočty samosprávy, a preto je pravdepodobná zmena v tejto časti príjmov pre rozpočet mesta Humenné.**

Miestne dane a poplatok za komunálne odpady a drobné stavebné odpady sa na rok 2024 rozpočtujú v sadzbách dane z nehnuteľností, poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady a iné miestne dane v zmysle platného VZN účinného od 1.1.2023 so zohľadnením neplatičov oproti predpisom týchto daní a poplatku – celkové príjmy sa predpokladajú na úrovni 3 424 600 € **(-96 118 € oproti schválenému rozpočtu na rok 2023)**.

Celkové **daňové príjmy vo výške 19 318 446 €** tvoria stabilnú a zároveň najvýznamnejšiu zložku rozpočtu mesta, táto skutočnosť sa nemení ani v roku 2024.

Nedaňové príjmy obsahujú príjmy z vlastníctva a z prevodu vlastníctva majetku mesta, z vlastnej činnosti mesta a mestom zriadených rozpočtových organizácií. **Príjmy z podnikania a z vlastníctva** sú v návrhu rozpočtu na rok 2024 plánované oproti rozpočtu na rok 2023 s nárastom o 847 165 € na úrovni 2 747 565 €. V návrhu rozpočtu sú zapracované príjmy z prenájmu mestských pozemkov, z prenájmu domu smútku, zapracovaný je aj príjem z prenájmu nebytových priestorov vrátane služieb účtovaných réžii a takisto sú zapracované aj príjmy od klientov Zariadenia pre seniorov na Starinskej ulici, a to vo výške 290 160 €. Na základe rozhodnutia Valného zhromaždenia obchodnej spoločnosti Televízne káblové rozvody, s.r.o. Humenné mesto predpokladá vyplatenie sumy 275 000 € z vlastného imania.

Financovanie preneseného výkonu štátnej správy (matrika, register obyvateľstva, ŠFRB, stavebný úrad, školstvo...) bude aj v rokoch 2024 - 2026 zo štátneho rozpočtu prostredníctvom transferov. Transfery na prenesený výkon štátnej správy školstva sú zapracované vo výške **8 247 534 €** a pre deti v hmotnej núdzi – školské potreby vo výške **4 000 €**, **stravné vo výške 90 000 €**. Celkový rozpočet školstva v príjmovej časti je vo výške **16 903 724 €** a použije sa na výdavky rozpočtované v Programe 8 na jednotlivé aktivity. S účinnosťou od 01.01.2018 sa na základe novely zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy v znení neskorších predpisov rozpočtujú všetky príjmy a všetky výdavky na všetkých účtoch rozpočtových organizácií mesta.

Rozpočet kapitálových príjmov je navrhovaný pre rok 2024 v objeme **4 358 237 €**, v tom vlastný príjem z predaja pozemkov vo výške **590 000 €**, príjem z predaja kapitálových aktív vo výške **150 000 €** a refundácia finančných prostriedkov od MsKS za realizáciu projektu „Podpora udržateľnosti kultúry v meste Humenné“ vo výške **190 000 €**. Do návrhu rozpočtu kapitálových príjmov v zmysle platnej metodiky pre zostavenie rozpočtu bolo potrebné zapracovať aj očakávané tuzemské kapitálové granty a transfery vo výške **3 428 237 €**.

Návrh rozpočtu príjmov je zostavený zodpovedne, spracovatelia uplatnili pri rozpočtovaní príjmov princíp opatrnosti a zodpovednosti. Pri takejto konštrukcii návrhu rozpočtu predpokladám naplnenie príjmovej časti rozpočtu viac-menej bez rizík, dôležité bude naplnenie príjmov na strane miestnych daní a poplatkov s ohľadom na zvýšenie jednotlivých sadzieb a možného rizika zvýšenia počtu neplatičov. Naplnenie výnosu dane z príjmov bude závisieť od vývoja makroekonomických ukazovateľov hospodárstva počas roka 2024.

Čerpanie úverových zdrojov v roku 2024 nie je predpokladané. Mesto splňa podmienky v zmysle zákona č.583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy pre prijatie návratných zdrojov financovania.

D. 2 ROZPOČET VÝDAVKOV

(v €)

Výdavky celkom	Schválený rozpočet 2023	Návrh rozpočtu 2024	Návrh rozpočtu 2025	Návrh rozpočtu 2026
bežné výdavky	30 883 522	31 711 812	32 128 101	32 512 658
kapitálové výdavky	3 863 482	4 684 391	3 634 537	945 082
finančné operácie výdavky	1 279 908	1 283 182	1 089 463	1 091 962
Spolu	36 026 912	37 679 385	36 852 101	34 549 702

Bežné výdavky sú rozpočtované podľa funkčnej a ekonomickej klasifikácie a sú alokované do 8 programov. Z rozpočtu bežných výdavkov mesto predpokladá financovať výdavky na výkon samosprávnej pôsobnosti mesta, zabezpečiť činnosť rozpočtových organizácií a poskytnúť príspevky pre svoje príspevkové organizácie, výdavky spojené so správou, údržbou majetku mesta, záväzky mesta, výdavky na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy podľa osobitných predpisov, **tak ako to ukladá ustanovenie §7 ods.1 zákona č.583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.**

V návrhu rozpočtu sú zapracované aj rôzne benefity pre občanov mesta, a to konkrétne v týchto programoch:

- Program 4 – seniori stravovanie.....140 000 €
- Program 5 – zvýhodnené cestovné.....16 500 €

V návrhu rozpočtu na rok 2024 sú v konkrétnych programoch vyčlenené finančné prostriedky na poskytnutie dotácií, ktoré mesto môže poskytnúť podľa ustanovení §7 ods.4 **zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.** V tejto súvislosti je potrebné upozorniť na dodržiavanie zákona č. 358/2015 Z. z. o úprave niektorých vzťahov v oblasti štátnej pomoci a minimálnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Pre obchodné spoločnosti so 100% majetkovou účasťou mesta navrhuje vyčleniť v Programe 6, aktivita 3 – Zabezpečenie vysielačích a vydavateľských služieb – 112 000 € pre Humenská TV, s.r.o., podľa §7 ods.2 zákona č.583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy na zabezpečenie výroby a odvysielanie televíznych relácií.

Vývoj bežných výdavkov za roky 2021– 2024

(v €)

	Skutočnosť rok 2021	Skutočnosť rok 2022	Schválený rozpočet 2023	Očakávaná skutočnosť 2023	Návrh rozpočtu rok 2024
Bežné výdavky	27 498 277	30 760 238	30 883 522	34 387 947	31 711 812

Nárast bežných výdavkov na rok 2024 bol zaznamenaný najmä v týchto programoch:

- Program 1 – Strategické plánovanie, regionálny rozvoj a majetok mesta.....+ 172 714 €
- Program 2 – Samospráva mesta a jej výkonný aparát.....+ 370 810 €
- Program 3 – Verejný poriadok.....+ 7 591 €
- Program 4 – Sociálne služby+ 71 047 €

- Program 6 – Kultúra a rôzne spoločenské aktivity pre každého.....+ 279 083 €
- Program 8 – Vzdelávanie.....+ 158 729 €

Navrhovaný rozpočet bežných výdavkov na rok 2024 v objeme **31 711 812 €** predpokladá v porovnaní s návrhom rozpočtu bežných príjmov **úsporu vo výške 1 387 122 €** (rok 2023 úspora 879 670 €). Tým mesto vytvorí čiastočné finančné zdroje na krytie výdavkov v súlade s ustanovením §10 ods.7 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.

Transfery rozpočtovým organizáciám sa rozpočtujú na základe oznámenia v zmysle §6 ods.12 písm.c), g) zákona č. 596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (originálne kompetencie), ako aj očakávaného rozpočtu na prenesený výkon štátnej správy v oblasti školstva. Návrh rozpočtu obsahuje návrh na pridelenie finančných prostriedkov pre neštátne školy a školské zariadenia, ktoré mesto poskytuje na mzdy a prevádzku podľa §6 ods.12 písm.b) zákona č.596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve v znení neskorších predpisov.

Výdavky na základné školstvo sú z veľkej časti závislé od príjmov t. j. transferov zo štátneho rozpočtu a je tak isté, že výdavky na základné školy sa budú v priebehu roka zvyšovať v závislosti od poskytnutia transferov na prenesený výkon štátnej správy v školstve.

Vo výdavkoch sú zapracované aj bežné a kapitálové transfery pre príspevkové organizácie na rok 2024.

(V €)		Skutočnosť 2021	Skutočnosť 2022	Schválený rozpočet 2023	Očakávaná skutočn. 2023	Návrh rozpočtu 2024
Technické služby	Bežný príspevok	2 443 980	2 923 582	3 094 244	3 124 175	2 995 000
	Kapitálový príspevok	99 996	91 417	85 000	87 378	50 000
SRaŠZ	Bežný príspevok	898 120	1 382 492	1 841 716	1 855 811	1 721 716
	Kapitálový príspevok	90 000	87 058	0	199 930	0
MsKS	Bežný príspevok aktivita 6.1	378 620	445 742	457 055	470 715	437 000
	Kapitálový príspevok	41 280	0	20 000	230 000	0

Názov		Rozpočet 2024 v €		Rozpočet 2025 v €		Rozpočet 2026 v €	
		Hlavná činnosť	Podnikateľská činnosť	Hlavná činnosť	Podnikateľská činnosť	Hlavná činnosť	Podnikateľská činnosť
Technické služby	príjmy	3 626 200	65 000	3 681 200	72 000	3 801 200	75 000
	výdavky	3 626 200	42 211	3 681 200	49 139	3 801 200	52 682
	príspevok zriaďovateľa	3 045 000	-	3 100 000	-	3 220 000	-
MsKS	príjmy	650 577	71 001	676 852	71 701	698 852	72 901
	výdavky	650 577	69 491	676 852	69 039	698 852	71 677
	príspevok zriaďovateľa	450 725	-	475 000	-	495 000	-
SRaŠZ	príjmy	2 081 913	-	2 147 758	-	2 212 882	-
	výdavky	2 081 913	-	2 147 758	-	2 212 882	-
	príspevok zriaďovateľa	1 721 716	-	1 856 202	-	1 921 326	--

Návrh rozpočtu bol spracovaný na základe požiadaviek jednotlivých odborov mestského úradu, požiadaviek príspevkových organizácií, návrhov obchodných spoločností založených mestom Humenné, žiadostí zriaďovateľov neštátnych a cirkevných škôl a školských zariadení a žiadostí o poskytnutie dotácií. Je nutné podotknúť, že požiadavky neboli vo všetkých prípadoch zahrnuté do návrhu rozpočtu v plnom rozsahu; bolo potrebné vykonať korekciu z dôvodu výšky potenciálnych príjmov mesta. Rozpočet mesta bol daný dňa 27.11.2023 aj na verejnú diskusiu a pripomienkovanie občanmi.

Návrh kapitálového rozpočtu výdavkov je vo výške **4 684 391 €**. Navrhované výdavky sú oproti schválenému rozpočtu roku 2023 vyššie o 820 909 €.

Navrhované kapitálové výdavky na zabezpečenie realizácie rozvojových programov budú kryté potencionálnymi vlastnými príjmami, z transferu zo štátneho rozpočtu, z prostriedkov rezervného fondu, z prebytku bežného rozpočtu a z transferu zo štrukturálnych fondov EÚ.

Po oboznámení sa s návrhom rozpočtu výdavkov ako celku, konštatujem, že Mesto Humenné na rok 2024 navrhuje celkový rozpočet výdavkov oproti schválenému rozpočtu na rok 2023 vyšší o 1 652 473 €.

PROGRAMOVÝ ROZPOČET

Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy v §4 ods.5 „rozpočet obce obsahuje aj zámery a ciele, ktoré bude obec realizovať z výdavkov rozpočtu obce“ ukladá samosprávam uplatňovať moderné metódy tvorby rozpočtu a nové nástroje rozpočtového procesu zamerané na plnenie stanovených cieľov za podmienok efektívneho, hospodárneho, účelného a účinného vynakladania finančných zdrojov, ktoré má mesto k dispozícii-tzv. programové rozpočtovanie.

Programový rozpočet tvorí 8 programov a 56 aktivít /podprogramov/:

Program 1: Strategické plánovanie, regionálny rozvoj a majetok mesta, 8 aktivít

Celkové výdavky.....6 409 254 €

z toho:

bežné výdavky.....1 861 863 €

kapitálové výdavky.....4 547 391 €

Program 2: Samospráva mesta a jej výkonný aparát, 5 aktivít

Celkové výdavky.....5 242 152 €

z toho:

bežné výdavky.....3 921 967 €

kapitálové výdavky.....40 000 €

finančné operácie.....1 280 185 €

Program 3: Verejný poriadok, 1 aktivita

Celkové výdavky.....795 801 €

z toho:

bežné výdavky.....792 804 €

kapitálové výdavky.....0 €

finančné operácie.....2 997 €

Program 4: Sociálne služby, 11 aktivít

Celkové výdavky.....1 622 460 €

z toho:

bežné výdavky.....1 622 460 €

kapitálové výdavky.....0 €

Program 5: Verejno-prospešné služby, 5 aktivít

Celkové výdavky.....3 530 000 €

z toho:

bežné výdavky mesta.....485 000 €

bežné výdavky ako transfer.....2 995 000 €

kapitálové výdavky ako transfer.....50 000 €

Program 6: Kultúra a rôzne spoločenské aktivity pre každého, 6 aktivít

Celkové výdavky.....1 454 278 €

z toho:

bežné výdavky ako transfer pre MsKS..... 437 000 €

bežné výdavky mesta..... 970 278 €

kapitálové výdavky mesta.....47 000 €

Program 7: Šport, 12 aktivít

Celkové výdavky.....1 721 716 €

z toho:

bežný transfer pre SRaŠZ spolu 1 721 716 €

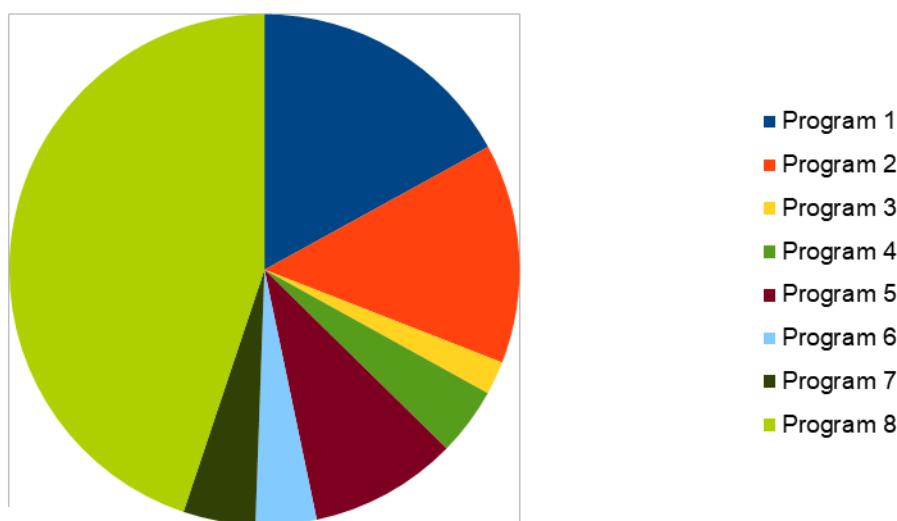
Program 8: Vzdelávanie, 8 aktivít

Celkové výdavky.....16 903 724 €

z toho:

bežné výdavky 16 903 724 €

Celkové výdavky podľa jednotlivých Programov v €

Jednotlivé „Programy“ sú rozpracované v textovej a tabuľkovej podobe predkladaného návrhu rozpočtu jednotlivými správcami programov a aktivít.

RIZIKÁ NÁVRHU ROZPOČTU A ODPORÚČANIA

Východiská pre tvorbu rozpočtu mesta na rok 2024 neboli vo všeobecnosti dostatočné. Príčinou bola nestabilná politická situácia, kroky úradníckej vlády, ktorá s ohľadom na parlamentné voľby konajúce sa v mesiaci september 2023 pripravila návrh rozpočtu verejnej správy na rok 2024 len formálne. Predložený návrh rozpočtu mesta je preto zostavený tak, aby minimalizoval možnú mieru rizík, ktoré majú vplyv na plnenie rozpočtu. Aby bola zabezpečená komplexná udržateľnosť a konzistentnosť navrhovaného rozpočtu bude nevyhnutné zodpovedne pristupovať k plneniu bežných príjmov, ako aj k čerpaniu prostriedkov v súlade s jednotlivými programami, podprogramami, projektami, zámermi a cieľmi zo strany všetkých subjektov, ktoré na rozpočte participujú. Z hľadiska dlhodobej udržateľnosti dobrej kondície rozpočtu treba brať do úvahy

aj súčasnú neistotu vo vývoji ekonomiky v dôsledku doznievajúcej pandémie, pretrvávajúcej energetickej krízy, legislatívnych opatrení vlády a ich možný vplyv na rozpočet.

K dosiahnutiu navrhovaných cieľov s udrzaním komplexnej udržateľnosti a konzistentnosti navrhovaného rozpočtu je **nevyhnutná pozornosť všetkých participujúcich zložiek pri plnení príjmov, ale najmä čerpaní výdavkov.** Podobne ako v predchádzajúcich obdobiach aj v nastávajúcom rozpočtovom roku je dôležité disciplinovane pristupovať najmä k čerpaniu prostriedkov v zmysle jednotlivých programov, podprogramov a projektov dodržiavaním zásady hospodárnosti, aby sa v konečnom dôsledku dodržala koncepcia navrhovaného vyrovnaného rozpočtu. ***Udržanie rozpočtu v reálnych podmienkach je totiž predpokladom a východiskom k splneniu cieľov aj viacročného programového rozpočtu. Z tohto dôvodu opätovne odporúčam posilniť výkon pravidelnej vnútornej finančnej kontroly v súlade so zákonom č.357/2015 Z.z. o finančnej kontrole a audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov.***

Rizikami návrhu rozpočtu, ktoré Mesto Humenné nemá možnosť ovplyvniť **sú legislatívne zmeny s priamym dopadom na rozpočet mesta** (plánovaná úroková bonifikácia hypotekárnych úverov prostredníctvom zvýšenia daňového bonusu, nárast miezd, mimoriadne odmeny a príspevky), nenaplnenie daňových príjmov, nenaplnenie prognózy výnosu dane z príjmov fyzických osôb – podielovej dane zo štátneho rozpočtu. Naopak, rizikami, ktoré môže Mesto Humenné ovplyvniť je nenaplnenie rozpočtu kapitálových príjmov, nenaplnenie rozpočtu v oblasti príjmov z podnikania a vlastníctva mesta a iných nedaňových príjmov.

Ako **možné riziká pri navrhnutom rozpočte príjmov na rok 2024** sa javí nenaplnenie jednorazových príjmov ako je vyplatenie finančných prostriedkov z vlastného imania spoločnosti Televízne káblové rozvody, s.r.o., príjem z predaja pozemkov a kapitálových aktív a takisto refundácie už zrealizovaných projektov.

Možnosti mesta dosahovať oveľa vyššie príjmy napr. z daní, prenájmov sú už oklieštené, zvýšenie príjmov z podielových daní je minimálne vzhľadom na klesajúci počet obyvateľov mesta a na vládne opatrenia v súvislosti so zvyšovaním daňového bonusu, čo má vplyv na výšku podielových daní.

Rozvoj mesta je potrebné zabezpečiť v prvom rade z externých zdrojov a v druhom rade z vlastných prostriedkov. Zohľadnenie všetkých týchto skutočností je kľúčovou úlohou v strednodobom horizonte k udržiavaniu finančnej stability mesta.

K zabezpečeniu všetkých úloh mesta **je možné pristupovať aj racionalizáciou výdavkov, vyššou obsadenosťou prevádzkových budov, racionalizáciou škôl a školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta . V oblasti nakladania s majetkom mesta – hlavne čo sa týka správy bytových a nebytových priestorov – je potrebné sa zaoberať možnosťami na získanie finančných prostriedkov na zabezpečenie údržby nehnuteľností vo vlastníctve mesta, nakoľko táto sa javí na súčasný stav budov ako nedostatočná. Uvedené finančné prostriedky je potrebné získať buď z cudzích zdrojov alebo odpredajom nepotrebného majetku za účelom údržby, modernizácie a zníženia energetickej náročnosti mestských objektov.**

Z Á V E R

Návrh rozpočtu na rok 2024 a roky 2025 – 2026 je v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zmien a doplnkov a ostatnými všeobecne platnými právnymi predpismi.

Predložený návrh rozpočtu na rok 2024 odporúčam Mestskému zastupiteľstvu schváliť a návrh viacročného rozpočtu na roky 2025-2026 zobrať na vedomie.

V Humennom, december 2023

Ing. Peter Pipák, MPH, v. r.
hlavný kontrolór mesta